

Saksnr: 2020/36937-4
Saksbehandlar: Jan Heggheim

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestlandsrådet		20.05.2020

Revidert nasjonalbudsjett 2020 - uttale om tiltak for framtidig næringsutvikling og sysselsetting på Vestlandet

Forslag til vedtak

Vestlandsrådet vedtek uttale inn mot revidert nasjonalbudsjett 2020, slik det framgår av saksframlegget.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I sak om koronapandemien og tiltak for næringslivet på Vestlandet, vart det gjort følgjande vedtak i Vestlandsrådet, 15.april 2020;

1. *«For å sikre deling av kunnskap og erfaringar ber Vestlandsrådet om at fylkesrådmannen på neste møte presenterer oppdatert status på korleis dei tre fylkeskommunane innrettar sitt virkemiddelapparat inn mot næringslivet sine utfordringar i samband med koronapandemien.*
2. *Inn mot regjeringa og Stortinget sitt arbeid med revidert nasjonalbudsjett 2020 får arbeidsutvalet fullmakt til å utarbeide og vedta ein uttale om aktuelle investeringstiltak som raskt kan stimulere til auka aktivitet og etterspurnad i den eksportretta delen av næringslivet på Vestlandet.*
3. *Vestlandsrådet legg til grunn at ein slik uttale også må leggest fram for tilslutnad blant partane i arbeidslivet på Vestlandet.*
4. *I tillegg og så langt det er mogeleg bør arbeidsutvalet til Vestlandsrådet i samarbeid med partane i arbeidslivet, også aktivt be om møter og samtalar med sentrale aktørar i regjeringsapparatet og på Stortinget for å få på plass investeringstiltak i revidert nasjonalbudsjett 2020 som kan bidra til auka aktivitet for dei eksportretta verksemdene på Vestlandet.*
5. *Vestlandsrådet meiner det i tillegg til punkta 1. til 4., må utarbeidast ein felles strategi med målretta tiltak for å stimulere og styrke det eksportretta næringslivet på Vestlandet på mellomlang og litt lengre sikt.*
6. *Vestlandsrådet ber Regjering/Stortinget om ein eigen tiltakspakke for fylkesvegar i tråd med tiltakspakken for riksvegane.»*

Fylkesrådmannen viser til pkt. 2 i vedtaket og legg fram eit forslag til uttale frå Vestlandsrådet inn mot Stortinget si handsaming av revidert nasjonalbudsjett 2020. Saka vert det lagt fram for Vestlandsrådet i samråd med leiaren i rådet.

Kunnskap om strategiar og tiltak

Vestlandet er kjent for eit varier og innovativt næringsliv som rettar seg mot internasjonale marknader. Det er avgjerande at næringslivet no klarar å halde på den menneskelege drivkrafta og kompetansen, og omsetje denne i ny næring langs heile vestlandskysten. Verdiskapinga og sysselsetjinga må styrkast i bransjane som har eit berekraftig potensiale for framtida.

Som det går fram av forslaget til uttale under, er det framleis ikkje mogeleg å sjå den fulle breidda og omfanget av negative konsekvensar for næringslivet på Vestlandet etter koronapandemien.

Fylkesrådmannen finn det derfor vanskeleg å liste opp moglege utviklingstiltak så lenge vi ikkje ser tydeleg kven som blir mest råka og korleis i ulike deler av næringslivet. Det er likevel mykje som tyder på at vi no har mindre tid på å gjennomføre «den store omstillinga» enn det som var aktuelt berre for nokre veker sidan.

Difor har vi ein situasjon der det hastar med tiltak, men der vi ikkje er trygge på kva tiltak som verkar for å stimulere til nyskaping og berekraftig vekst i næringslivet på Vestlandet. Fylkesrådmannen gjer difor framlegg om at Vestlandsrådet får i oppdrag av Stortinget å nedsette eit ekspertutval for å legge fram forslag til strategiar og tiltak for utsette deler av næringslivet på Vestlandet, for aktuelle departement i løpet av hausten 2020. Med dette kan regjeringa legge fram ein tiltakspakke for å vidareføre verdiskapinga i det nasjonalt viktige eksportretta næringslivet på Vestlandet.

Forslag til uttale til Stortinget og regjeringa:

«Det er no vi skal skape framtidens arbeidsplassar på Vestlandet!

Vestlandet er den viktigaste eksportregionen i landet, med om lag 39% av den samla eksportretta verdiskapinga, utanom olje og gass. Med olje- og gassindustrien i tillegg er Vestlandet derfor landets skattkammer, der verdiskapinga i næringslivet er av særleg betydning for landets nasjonale økonomi. Nasjonale styresmakter har derfor eit særleg ansvar for å bidra til ei positiv næringsutvikling og sysselsetting i denne delen av landet.

Kombinasjonen av koronapandemi og fallande oljepris, medfører svært store utfordringar for næringslivet på Vestlandet. Koronapandemien har ført til eit historisk lågt forbruk av fossil brensel, og med den lågaste oljeprisen på minst 18 år, gir dette eit særleg mørkt framtidsperspektiv for næringsliv som er direkte og indirekte påverka innanfor olje- og gassektoren.

Også anna eksportnæring opplever store utfordringar. Vestlandet har til dømes ein svært stor del utanlandske reisande som i alle fall på kort sikt er fråverande. Dei langsiktige verknadene vil for mange verksemdar vere alvorlege.

Høge oljeprisar over tid har kamuffert at Norge er det OECD-landet som har tapt dei største eksportandelane dei siste 20 åra. Olje og gass står i dag for rundt halvparten av norsk eksport. Med sannsynlegvis framleis låg oljepris vil produksjonen på norsk sokkel falle markant frå 2025 og utover. Norsk fastlandseksport må doblast fram mot 2040 for å kompensere for fallet i framtidige oljeinntekter. Skal vestlandsk næringsliv bli meir robust og klar for ei klimavenleg og berekraftig framtid, må innsatsen rettast mot næringar som har størst potensial for låge klimautslepp, god lønsemd og internasjonal vekst. Fem næringar som utmerker seg med stort potensial for grøn eksportretta vekst og høve til god lønsemd er fornybar energi, sjømat, maritime næringar, prosessindustri og reiseliv.

Det er umogleg for ein liten nasjon som Norge, og ein region som Vestland, å påverke prisnivået og etterspørselen på ei internasjonal vare som olje eller gass. Det same vil gjelde dei fleste varer og tenester for eksport.

Vestlandsrådet merkar seg fleire tiltak i revidert nasjonalbudsjett som kan ha positiv effekt på situasjonen i eksportbedriftene på kort sikt. Vestlandsrådet er samstundes oppteken av å komme over i ein fase der vidare næringsutvikling får tilstrekkeleg merksemd. Fylkeskommunane har samla fått 500 mill.kr i revidert nasjonalbudsjett, også dette for å bøte på kortsiktige utfordringar. Desse løyvingane vil ikkje gjere fylka i stand til å drive utviklingsarbeid for å løyse kritiske utfordringar for framtidig verdiskaping på Vestlandet.

Vestlandsrådet vil sette av ressursar til eit ekspertutval for å greie ut mål, strategiar og tiltak for å skape ny vekst på Vestlandet. Gjennom eit slikt utval vil Vestlandsrådet mobilisere bransjar, organisasjonar, etatar, kommunar osv, for å avklare retning og tiltak i det vidare omstillingsarbeidet for deler av næringslivet på Vestlandet.

Siktemålet er å legge fram forslag til slike strategiar og tiltak for omstilling i løpet av våren 2021.

Vestlandsrådet ventar statleg medverknad i prosessen og i gjennomføring av tiltak.

Denne prosessen vil vere eit grunnlag for at regjeringa og Stortinget etter kvart kan innføre nye målretta tiltakspakkar for å vidareføre verdiskapinga i det nasjonalt viktige eksportretta næringslivet på Vestlandet. Vestlandsrådet varslar med dette om behov for nasjonal støtte til å utvikle tiltak og virkemiddel som raskt kan stimulere aktiviteten i eksportbedriftene med tanke på nye marknader og nye produkt. Innsatsen må rettast mot marknader og produkt som har stort potensial, der produkta kan framstillast og distribuerast på ein berekraftig måte.

«Dette er ei omstilling utan sidestykke i norsk næringsliv, og som vil krevje ytterlegare nasjonal og regional innsats i tida framover.»